

UUDEN ELÄMÄN ALUSSA

Chilen kaivosonnettomuus muutti lopullisesti
33 kaivosmiehen ja heidän läheistensä elämän.

Teksti **Jukka Vuorio** Kuvat **Miguel Vera**

Kaivosmies Jorge Gallequillos: "Tästä reistä minä tulin takaisin tähän maailmaan."

Copiapón keskusta on laskeutunut uskomaton rauha. Puoli vuotta sitten koko kaupunki oli kaaoksesa San Josen kaivoksen romahdettua, mutta nyt tunnelma kaupungin torilla on leppoinen.

Pankit, postit, kirjakaupat ja apteekit ovat sulkeneet siestan takia ovensa kolmeksi tai neljäksi tunniksi. Työntekijät ovat vetäytyneet koteihinsa lounaalle.

Lämpömittarin lukema lähentelee kolmeakymmentä. Kaikkialla juokselevat kulkukoiratkin ovat hakeutuneet palmujen varjoihin lepäämään. Ainoastaan kengänkiillottajat ja jäätelönmyyjät tekevät nyt työtä.

Maailman kuuluisin kaivosonnettomuus teki chileläisestä kaupungista hetkeksi maailman keskipisteen ja kosketti kaikkia Copiapón asukkaita tavalla tai toisella.

Osa asukkaista eli valtavan epätietoisuuden ja tunnemyrskyn keskellä yli kaksi kuukautta.

Osa puolestaan teki elämänsä parhaan tilin taksikuskina, katukauppiaana, hotellinomistajana tai ravintoloitsijana, kun tuhannet median edustajat saapuivat seuraamaan kaivosmiesten tilannetta.

Mitä Copiapón kaduilla ja kodeissa ajatellaan nyt?

Kaupungin keskusaukiolla kävelee mies aurinkolasit päässä.

Hän on **Jorge Gallequillos**, 57, yksi kuuluisan mainarijoukon vanhimmista. Nykyään hän kuluttaa päivänsä vaeltelemalla Copiapón keskustassa.

Hän istahtaa kahville kertomaan kuulumisiaan hieman varautuneena. Gallequillos on huomannut joidenkin olevan kateellisia pelastuneille kaivosmiehille, vaikka olisivat iloisia siitä, että onnettomuudessa välttyttiin kuolonuhreilta.

Miesten saama maine ja kunnia, lupaukset hyvistä eläkkeistä, monet sponsorilahjat ja kutsuvierasmatkat ympäri maailmaa ärsyttävät maassa, jossa kuu-kauden keskiansio on 500–600 euroa.

Pienen suostuttelun jälkeen entinen mainari lähtee näyttämään onnettomuuskaivoksen nykyoloja. ▶

”Onnettomuus... joskus tuntuu kuin se olisi ollut kohtalomme. Se oli hirveä kokemus, enkä toivo sellaista kenellekään.”

Automatka autiomaan hiekkatiellä on pitkä ja kuuma, mutta hiki ei nouse Gallequilloksen otsalle. Hänellä on jatkuvasti aurinkolasit, joita ilman hän ei tule enää toimeen. Hänen silmänsä ovat kaivoksen pimeyden jälkeä arat auringonvalolle.

Kokenut kaivosmiehen avaa tölkin kylmää olutta ja alkaa puhua.

”Se onnettomuus... joskus tuntuu kuin se olisi ollut kohtalomme. Se oli hirveä kokemus, enkä toivo sellaista kenellekään. Mutta jälkikäteen ajatellen olen saanut sen vuoksi paljon hyvääkin.”

Miten onnettomuus vaikutti Chilen muihin kaivoksiin?

”Totta puhuen en usko minkään muuttuvan. Uskon kuitenkin, että paremmalla turvallisuussuunnittelulla kaivoksien tuottavuus saataisiin nou-

semaan. Itse aion takaisin kaivostyöhön, mutta en enää maan alle, vaan kuorma-autonkuljettajaksi.”

Kaivosalueella Gallequillos harppoo tottuneesti kohti kaivoksen sisäänkäyntiä. Pelastusaukko on suljettu ja täytetty betonilla turvallisuussyistä. Mutta nyt Gallequillos seisoo aukon päällä.

”Tästä reiästä minä tulin ulos, takaisin tähän maailmaan.”

Elämästä kaivoksen jälkeen Gallequillos kertoo mielellään, mutta ei kaivoksen tapahtumista. Juuri ennen pelastumistaan 33 miestä sopi keskenään, että ulkopuolisille ei kerrota koskaan, mitä maan alla tapahtui 69 päivän aikana. Pyhää valaa ei vielä ole rikkonut kukaan.

Ennen onnettomuutta Gallequillos

Copiapón keskuspuiston tuntumassa yleisvaikutelma on voimakkaan länsimaalainen.

Mario Sepulveda on noussut tunnetuimmaksi kaivosmieheksi.

Jorge Gallequillos esittelee kamerastaan kaivosmiesten yhteiskuvia.

Kaivosmies tunnistetaan myös lippalakin, aurinkolasien ja parran takaa.

ei ollut koskaan käynyt Copiapón ja läheisten kaivosten ulkopuolella. Edes alle tunnin ajomatkan päässä oleva naapurikaupunki Caldera ei ollut hänelle tuttu. Nyt hänen maailmansa on laajentunut uusiin sfääreihin.

”Kaikki nämä matkat! On vaikea kuvailla, miten uutta kaikki on. Todella hieno juttu. Vaikuttavinta oli päästä näkemään Kiinan muuri. Oli myös hyvin erikoista, että ihmiset Yhdysvalloissa tunnistivat minut ja tulivat kättelemään.”

Yhtäkkiä kaivosmiehen matkapuhelin pärähtää soimaan. Ensin soittaa **Raul Bustos** ja hetken kuluttua **Juan Agilar**, molemmat kohtalotovereita San Josen kaivosonnettomuudesta.

Kaikki kaivosmiehet pitävät tiiviisti yhtä soittelemalla sekä netin välityksellä. He vaihtavat kuulumisia ja kommentoivat muiden kaivosmiesten lausuntoja julkisuudessa.

”Tiedän omasta kokemuksesta, ettei kaikki meistä kirjoitettu ole totta. Joskus chileläisillä toimittajilla on tur-

han lennokas mielikuvitus. Joillekin meistä on tullut ongelmia, kun tutuille ja tuntemattomille on saanut oikoa asioiden todellista laitaa.”

Joidenkin kaivosmiesten yksityiselämää rakastajattarineen on riipottu lehdistössä, mutta Gallequillos on vastaavalta välttynyt.

Joka kerta, kun kaivosmiehet lähtevät kotinsa ulkopuolelle, he joutuvat juttelemaan tuntemattomien ihmisten kanssa. Selkääntaputtelijoita, kättelijöitä, nimikirjoituksenpyytäjiä ja samaan valokuvaan pyrkiviä riittää.

”Kun onnettomuuden jälkeen makasin sairaalassa ja presidentti tuli lehdistön kanssa tapaamaan meitä, tunsin että meistä välitetään. Kaikki olivat meistä kiinnostuneita ja kyselivät vointiamme. Se tuntui hyvältä. Mutta nyt minut voitaisiin jo jättää rauhaan.”

Päästyään kaivoksesta kaikki miehet olivat aliravittuja ja yliherkkiä auringonvalolle. Heidän keuhkonsa olivat täynnä kivipölyä. Lisäksi Galle-

quillos kärsi jo ennen onnettomuutta kohonneesta verenpaineesta. Hän on tyytyväinen saamaansa hoitoon, mutta kaipaasi silti lisää.

”Kehoni on kunnossa. Mutta totta puhuen tarvitsisin terapiaa. Ajattelen onnettomuutta usein, varsinkin öisin. Tiedän myös, että monet toverini ovat olleet masentuneita, nähneet painajaisia ja kärsineet unettomuudesta, mutta näitä oireita ei ole hoidettu.”

Gallequillos on kuullut orastavista suunnitelmista tehdä turmakaivoksesta matkailukohte. Aution kaivoksen tontilla seistessään mies hiljenee hetkeksi miettimään, miltä sellainen tuntuisi.

”Sanon idealle varovaisesti kyllä. En keksi, mitä häittää siitä voisi olla, ei se minua ainakaan loukkaisi. Tietääkseni ulkomaiset turistit ovat jo kyselleet opastettuja käyntejä kaivokseen.”

Katukahvilassa raikaa nauru ja kiihkeä espanjankielinen keskustelu, kun **Claudio Acuña** ja hänen puolisonsa **Fabiola Arya** istuvat tyttärensä **Scarletin** kanssa suurten meuhalisen ääressä.

Acuña on esiintynyt chileläismediassa varsin niukasti, mutta hän on iloinen Suomessa saamastaan huomiosta. *Seura* kertoi perheestä viime vuoden syyskuussa ja marraskuussa. Pieni Scarlet tunnistaa itsensä *Seuran* kannesta ja nauraa ääneen.

Claudio kertoo iloisesti kuulumisistaan. Syy iloisuuteen selviää nopeasti.

”Vaimoni odottaa meille uutta lasta. Kun pääsin kaivoksesta kotiin, laitoin lapsen heti alulle. Se on minun vastalahjani elämälle.”

Mutta tuleva perheenlisäys ei ole ainoa syy Claudioin hymyyn. Hän kertoo hyvän olon olevan kokonaisvaltaista ja jatkuvaa.

”Tunnen, että olen uudestisyntynyt. Kaivoksesta ulos pääseminen oli kuin uuden elämän alku. Nyt tuntuu, että kaikki on taas mahdollista.”

Kaivosmiehet ovat pelastumisensa jälkeen saaneet ulkomaanmatkojen lisäksi paljon erilaisia tavaralahjoja. Nytkin Acuñaalla on yllään yritysiltä lahjana saadut kello ja lenkkiosut.

”Lahjat ovat mukavia, mutta eivät tuo ruokaa pöytään. Onneksi olen kuitenkin saanut työtarjoukset viideltä eri kaivosyhtiöltä.”

Gallequillosin lailla myös Acuña harkitsee kuorma-autonkuljettajan työtä.

”Tunnen, että olen uudestisyntynyt. **Kaivoksesta ulos pääseminen oli kuin uuden elämän alku.** Nyt tuntuu, että kaikki on taas mahdollista.”

”En tiedä vielä, minkä työtarjouksen valitsen, mutta maan alle en enää mene työskentelemään. Kaivoksilla riittää kyllä tehtävää maan pinnallakin. Ajaisin mielelläni kuorma-autoa.”

Mikä sitten on miehen suurin unelma?

”Hienointa olisi, jos joskus saisin säästettyä niin paljon rahaa, että voisin avata vaatekaupan Copiapóon.”

Claudio Acuña ärsyttävät nimi-kirjoitusten pyytäjät ja valokuviiin tunkijat. Kerran joutui lähtemään paikallisesta ravintolasta kesken aterian kotiin, koska syömisestä ei tullut mitään fanien takia.

Kaikki eivät kuitenkaan taputtele selkään. Mies tietää, että jotkut ovat hänelle kateellisia kaikista lahjoista ja matkoista.

Miten kateus sitten ilmenee?

”Minusta ja muista kaivosmiehistä liikkuu kaikenlaisia huhuja. Minä olen kuulemma tullut ylpeäksi enkä enää osaa tehdä kaivosmiehen työtä.”

Silti hän ei myönnä olevansa katkera.

”Ajattelen niin, että Copiapón yhteisö pelasti henkeni. Se ei jättänyt minua suurimman hädän hetkellä. Toivon, että jonakin päivänä voisin korvata sen kaupunkilaisille.”

Mies haluaa nykyään olla mukana erilaisissa hyväntekeväisyyspaukissa.

Ympäri maailmaa matkustamaan päässyt Acuña sanoo, että vaikuttavin kokemus oli matka Yhdysvaltoihin, koska siellä asuu paljon chileläisiä.

”Siellä maanmiesteni kohtaaminen oli vähän erilaista kuin täällä. Kukaan ei ollut katkera, vaan ihmiset tulivat halaamaan ja itkivät ilosta.”

Kaivosmiehille on vielä luvassa runsaasti erilaisia matkoja eri puolille maailmaa. Silti eräs mielenkiintoinen maa puuttuu joukosta.

”Kirjoita sinne, että tulimme perheeni kanssa mielellämme tutustumaan Suomeen.”

Kaupungin matkailutoimistossa ollaan tyytyväisiä. Sen mukaan palveluiden kysyntä lisääntyi Copiapóssa neljäsataa prosenttia niiden muutaman kuukauden aikana, kun miehet olivat loukussa maan alla.

Taksikuljettaja **Orlando Rojas** muistelee viime syksyä ennennäkemättömän vilkkaana. Hän ajoi toimittajia, kuvaajia ja tuottajia jatkuvasti kaupungin ja turmakaivoksen väliä ja pitkin Copiapón yöelämää.

”En ole koskaan kokenut sellaista sesonkia. Maltoin häidin tuskin käy-

Claudio Acuña asensi talonsa pihaan portin pitääkseen tunkeilevat toimittajat poissa.

Acuñan perheeseen odotetaan perheenisästä ilolla.

dä nukkumassa, kun asiakkaita riitti yötä päivää. Ulkomaalaiset olivat hyviä jättämään tippiä.”

Ennen taksiraansa Rojas kokeili alueen suurinta elinkeinoa, kaivos-työtä. Hänen mielestään nykymainarien asiat ovat huomattavasti paremmat kuin hänen aikanaan.

”Olen ollut töissä kaivosmiehenä Copiapón seudulla monta vuotta. Se oli vaarallista työtä, erilaista kuin nykyään. Silloin 50-luvulla ihmisiä kuoli ja loukkaantui vielä useammin.”

Nykyään Rojas sanoo tulevansa toimeen kohtuullisesti. Taksibisneksen tähtihetki oli ja meni. Eikä mies vastaavaa toivoisikaan.

”Tietenkin rahan tekeminen kiinnostaa aina. Mutta en tahtoisi tehdä sitä enää minkään onnettomuuden kustannuksella.”

Mutta kaupunki haluaa. Copiapó aikoo muuttaa turmakaivoksen matkailunähtävyydeksi ja järjestää opastettuja retkiä kaivokseen. Erääksi oppaista on suunniteltu **Mario Sepulveda**, joka nostettiin kaivoksesta toisena ylös.

Sepulveda on kaivosmiehistä eloisin, iloisin, puheliain – ja tätä nykyä ylivoimaisesti kiireisin. Luontaiset puhelajhat ja sosiaalinen pelisilmä ovat tehneet hänestä tv-kasvon eri-

laisiin viihde- ja keskusteluohjelmiin. Hän ei halua enää takaisin kaivokseen, vaan haluaa ansaita leipänsä viihdyttäjänä ja luennoitsijana. Luentojen aihe käsittelee elämänmuutoksen mahdollisuutta.

Nyt Sepulveda on saapunut puoleksi päiväksi Copiapón hyväntekeväisyystapahtumaa varten. Tapahtumassa kuuluisat kaivosmiehet jakavat kaupungin köyhimmille perheille

ruokakasseja. Ruoat on ostettu kaivosmiesten omilla rahoilla.

Kun Sepulveda, Acuña ja joukko muita mainareita kävelevät köyhimmän asuinalueen katuja mediajoukon ympäröiminä, asukkaat ovat aluksi hieman ihmeissään. Vaikka perheet ovat selvästi ruoka-avun tarpeessa, kukaan ei aluksi kehtaa ojentaa käsiään runsaita ruokakasseja kohden.

Sepulvedan on itse tarjottava kas-

Copiapón laitamilla eletään hyvin vaatimattomasti.

Kaivosmiehet jakovat kaupungin köyhimmille perheille ruoka-avustuksia.

sia, ennen kuin ensimmäinen perheenäiti ottaa sen vastaan. Toimittajien salamavalot alkavat heti välkkyä.

Ensimmäisen äidin jälkeen muutkin rientävät paikalle hakemaan omansa. Kaivosmiehet jäävät juttelemaan. He tietävät mistä puhuvat, sillä monet ovat kotoisin samanlaisista oloista.

Copiapón keskusta on täynnä länsimaisen näköisiä hotelleja, ravintoloita ja kauppia, mutta kovin monta kadunmittaa ei tarvitse ▶

69 päivää maan alla

- Chilen kaivosonnettomuus tapahtui 5. elokuuta 2010, kun 33 kaivos miestä jäi kaivoskäytävän katon sortumisen jälkeen loukkuun 700 metrin syvyyteen. Yhtä bolivialaista lukuun ottamatta kaikki miehet olivat chileläisiä.
- Onnettomuus tapahtui San Josen kupari- ja kultakaivoksessa, joka sijaitsee noin 45 kilometrin etäisyydeltä lähimmästä kaupungista Copiapósta, jossa on noin 130 000 asukasta.
- Ensimmäiset 17 päivää miehet joutuivat päivittäin tulemaan toimeen vain muutamalla lusikallisella ruokaa. Maan päällä ei tiedetty, ovatko miehet kuolleita vai elossa.
- Kaivosmiehet pelastettiin 69 vuorokauden jälkeen. Suoraa tv-lähetystä katsoi maailmanlaajuisesti noin miljardi ihmistä.
- Kaivosmiehet ovat nostaneet oikeusjutun, jossa vaativat Chilen valtiolta korvauksia turmakaivoksen turvallisuustarkastuksen laiminlyönnistä.

”Olenko minä seuraava (onnettomuuden) uhri?”

kulkea, kun kaupunki alkaa näyttää hyvin erilaiselta. Kortteli korttelilta talot alkavat olla pienempiä, vanhempia ja huonommin hoidettuja.

Kaupungin laitamilla asutaan jo hökkeleissä, jotka on rakennettu aaltopellistä, puulavoista ja pressuista – mitä nyt on satuttu materiaaliksi löytämään.

Ariel Ticonan koti sijaitsee kaukana keskustasta, hyvin vaatimattomalla asuinalueella. Keskellä päivää naapuruston nuoriso vetelehtii kaduilla ja aurinko paistaa seinänraoista sisään taloihin.

Ticonana oli kaivosonnettomuuden aikaan mainarien yhteysvastaava maan päälle. Hän oli toiseksi viimeisenä turmakaivoksesta ylös nostettu mies.

Kun tieto kaivosmiesten pelastumisesta varmistui, maalasivat naapurit Ariel Ticonan perheen kodin porttiin värikkään tervetuloitovotuksen ja kaivosmiehen hahmon.

Nyt pienen tönön sisältä kuuluu kadulle saakka iloinen chileläinen iskelmämusiikki, joka kuitenkin äkisti katkeaa kun oveen koputetaan. Pienikokoinen ja kainosti hymyilevä Ticonan ilmestyy ovelle ja tulee kertomaan kuuluiset pihalleen.

Hänen mielestään onnettomuuden jälkeen on tapahtunut paljon hyvää, mutta samalla mukana on ollut paljon turhaa ja rasittavaa showta. Mies odottaa jo elämän palaamista normaaliiksi.

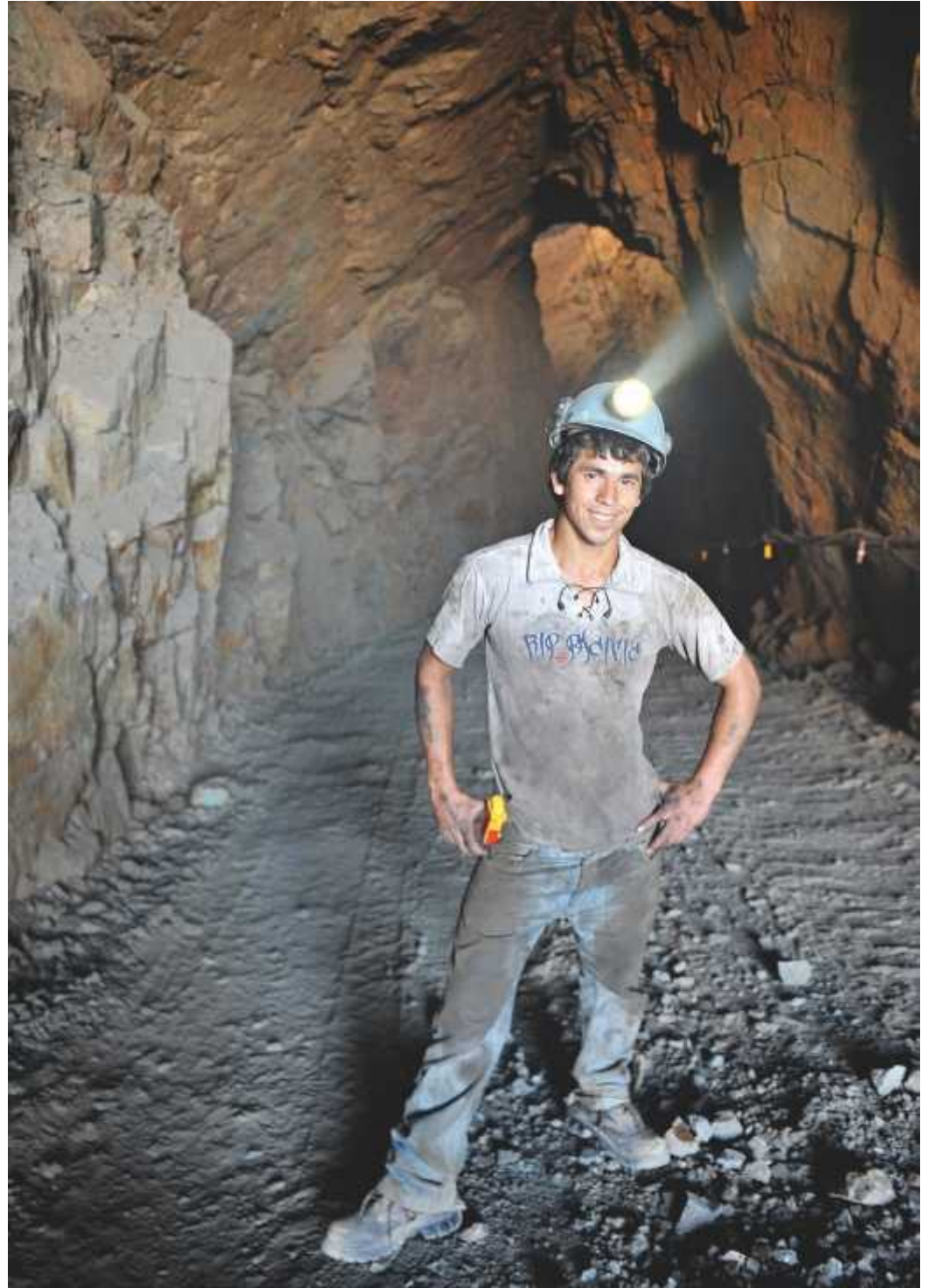
”Ulkomailla pääseminen on ollut hyvä asia silloin kun perheen on voinut ottaa mukaan. On hienoa, että he näkevät maailmaa. Mutta muuten en pidä matkustamisesta kovin tärkeänä.”

Ticonan pieni tytär **Esperanza**, suomeksi toivo, syntyi isän ollessa loukussa turmakaivoksessa.

Perhettään tai kotiaan mies ei halua kuvaajalle näyttää, eikä ole muutenkaan kiinnostunut mediasta.

”Jotkut meistä rakastavat esiintymistä ja haastatteluja. Minä en.”

Kaivosmiehistä tekeillä olevat elokuvat ja näytelmät eivät Ticonaa kiinnosta, eikä lakituvassa käynnissä ole-

va miljoonien korvausvaatimukseen herätä miehessä suuria tunteita.

”Olen yksinkertainen mies. Tiedän, että tavallisesta työstä saa palkkaa ja voin elättää sillä perheeni. Olen kuullut monenlaisista ideoista lyödä rahoiksi kokemuksellamme, mutta ne tuntuvat olevan turhan monen mutkan takana. Onneksi sairaslomani päättyy pian ja voin palata töihin.”

Uskomattomasta koetelemuksesta maan alla huolimatta Ticonan tahtoi jo takaisin kaivoksille. Mies pitää hieman omituisena kysymystä siitä, miksi hän haluaa takaisin niin vaaralliselle alalle. Mutta vastaus on selkeä.

”Koska olen kaivosmies.”

Ariel Ticonaa lukuunottamatta entiset mainarit eivät halua takaisin maan alle, mutta toisilla ei ole vaihtoehtoa.

Vuoristoon vie kaupungista vilkkaasti liikennöity hiekkatie. Autot kuljettavat miehiä vuorten lukemattomiin suuriin ja pieniin kaivoksiin.

Eräs niistä, Sierra Ojanco Viejon kuparikaivos, sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Copiapósta. Kaivos on hyvin tyypillinen pieni laitos, jossa työskentelee yhdessä vuorossa vain kymmenisen miestä.

Parikymppinen **Carlos Ruino** on tyytyväinen saatuaan apumiehen paikan noin vuosi sitten.

Carlos Ruino luottaa turvallisuusasioissa onneensa.

Ariel Ticona odottaa paluuta kaivosalalle.

Nyt Ruino odottaa tovereidensa kanssa uusimpien räjäytysten aiheuttamien myrkykkaasujen ja pölyn hälvenemistä tunneleista.

Sopiva aika palata kaivokseen arvioidaan pelkän nenän avulla. Koska kaivoksesta leijailee yhä pistävä, myrkyllinen tuoksu, Ruino tovereineen kääntyy suuaukolta takaisin leiriin. Vielä on aikaa syödä vähän vesimelonia, tyyppillistä kaivosmiehen välipalaa.

Carlos ei valita oman kaivoksensa järjestelyistä, mutta myöntää alan turvallisuusongelmat yleisellä tasolla.

”Olen kuullut monista onnettomuuksista ihan lähipäivinäkin. Täytyy vain yrittää olla tarkkana ja toivoa parasta. Olen sen verran onnekas, etten usko minulle tapahtuvan mitään.”

Mutta kun ruokatauko päättyy ja on aika palata töihin maan alle, nuori mies myöntää, että joskus mielessä käy häiritsevä kysymys.

”Olenko minä seuraava onnettomuuden uhri?”

Copiapón päivittäisen maakuntalehden *Diario Chañarillon* toimituksessa on kuuma, sillä kun Suomessa pakkaset ovat kovimmillaan, Chilessä on keskikesä.

Toimituksen takanurkasta löytyy kiireinen toimittaja **Vanessa Carrasco**. Kaivosonnettomuus oli hänen uransa ehdottomasti suurin uutinen.

Carrasco oli yksi ensimmäisistä paikalla olleista toimittajista. Hän vietti onnettomuuskaivoksella yli kaksi kuukautta, ja seurasi kaivosmiesten ja heidän perheidensä tarinaa päivittäin erittäin läheltä.

Enää hänen lehtensä ei kuitenkaan raportoi kaivosmiesten liikkeistä.

”Copiapóssa ajatellaan, että kaivosmiehillä oli se oma ohikiitävä hetkenää. Suurin osa miehistä haluaa elää ta-

vallista elämää, joten kunnioitamme sitä. Tiedän, että monet ovat heille kauteellisia, emmekä halua lisätä sitä.”

Kaivoksissa tapahtuu edelleen viikoittain kuolemantapauksia ja vielä useammin loukkaantumisia. Yleisin ja vaarallisin syy on tunnelien seinien tai katon sortuma.

Kaivosala on kuitenkin eräs oikotie onneen täysin kouluttamattomillekin miehille. Matalimmatkin kaivoksista kuitattavat palkat vastaavat maan keskiansiota. Siksi Chilen kaivoksille riittää tulijoita aina.

Toimittajan mukaan elämä Copiapóssa on normalisoitunut, mutta ei mennyt eteenpäin.

”Onnettomuuden aikaan toivoin, että tapaus saisi aikaan parannuksia Chilen kaivosten turvallisuudessa. Se oli kuitenkin turha toivo. Mikään ei ole muuttunut.”

Vanessa kertoo, että yhden tai kahden ihmisen kuolemat maan kaivoksilla ovat niin tavallisia, etteivät ne usein ylitä edes paikallismedian uutiskynnystä.

”Kaivosmiehen ammatti on edelleen vaarallinen, mutta tarjolla oleva palkka ohittaa useimpien mielessä siihen liittyvät vaarat.”

Carrascoa kiukuttaa tapa, jolla maan kaivostoimintaa johdetaan. Turvallisimmat kaivokset ovat valtion omistuksessa, mutta määrä on vähäinen verrattuna yksityisiin laitoksiin.

”Chilen asioita on hoidettu huonosti jo vuosikymmeniä. Osa suurista kaivoksista on ulkomaalaisten omistuksessa. Lisäksi veronkierto on yleistä, niin kaivosalalla kuin muillakin aloilla.”

Silti nainen haluaa tehdä yhden asian hyvin selväksi.

”Mutta Chile on silti maailman paras maa.” ■

Miten onnettomuus vaikutti?

Alvaro Castillo, kadunlakaisija

”Kun miehet olivat maan alla, kävin ystäväni kanssa neljä kertaa päivässä kirkossa rukoilemassa heidän puolestaan. Kyllä heidän pelastumisensa oli merkki rukouksen voimasta ja siitä, että Jumala on olemassa.”

Celeste Salcedo, käsityökauppias

”Kun kaupunki oli täynnä ulkomaalaisia niin sain myytyä ennätysmäärisiä määriä. Mutta se hetki tuli ja meni, nyt kaupungissa jatketaan eteenpäin samoin kuin ennenkin. Toivottavasti kaivoksilla opittiin jotakin onnettomuudesta.”

Rosa Astulillo, varainhankkija

”Onnettomuuden aikoihin koko kaupunki tuntui yhdistyneeltä. Ihmiset halusivat toisiaan spontaanisti ja auttoivat arjen askareissa. Nyt tuntuu, että tilalle on astunut paljon kateutta ja katkeruutta kaivosmiehiä kohtaan.”

Patricio Alquina,

matkamuistokivikauppias

”Silloin kiviä meni kaupaksi enemmän kuin koskaan. Kiviäni on nyt varmaan melkein kaikissa maailman maissa. Mutta minua ihmetyttää, että koko ajan kaivoksissa tapahtuu onnettomuuksia eikä niistä puhu kukaan.”

Blanca Palma, kotirouva

”Siskoni poika oli ensimmäinen onnettomuuspaikalle hälytetty lääkäri. Hän tuli takaisin kotiin ja sanoi meille, että kaikki kaivosmiehet ovat varmasti kuolleet. Minusta tapaus oli opetus meille kaikille, että toivosta ei pidä koskaan luopua.”

Julio Fritis, puoluevirkaillija

”Olen hyvin huolestunut kaikkien Chilen kaivosmiesten tilanteesta. Olen ärsyyntynyt, sillä nyt ne 33 voivat hyvin, mutta entä ne 300 jotka jäivät samalta kaivokselta työttömiksi? Monet itsestä ovat kavereitani. Kukaan ei ole kiinnostunut heistä.”